

Skandinaviske krimier hitter i USA

Nordic Cool: Nordiske krimier har et godt omdømme i USA, og amerikanske forlag kæmper om at markedsføre »den nye Stieg Larsson«. Men spørgsmålet er, om Stieg Larsson og hans arvtagere i virkeligheden er mere amerikanske end nordiske, mener en amerikansk krimiekspert.

RIKKE VIEMOSE

Jyllands-Postens
udsendte medarbejder
kultur@jp.dk

WASHINGTON

Amerikanske forlag står i kø for at udgive skandinaviske krimier, der kan lanceres som »Stieg Larssons efterfølger«, og amerikanerne står i kø for at læse dem. I søndags stod et par hundrede amerikanere også i kø for at høre det danske forfatterpar Lene Kaaberbøl og Agnete Friis optræde i forbindelse med det store nordiske kulturfremstød Nordic Cool i Kennedy Centret i Washington.

De deltog i en debat om nordiske krimier med den svenske krimiforfatter Johan Theorin, og som altid, når nordiske krimiforfattere optræder i USA, blev alle pladser besat.

»Det er fantastisk at være med i sådan et kulturfremstød,« siger Agnete Friis.

Sammen med Lene Kaaberbøl har hun oplevet noget af et gennembrud i USA med oversættelserne af deres fælles kriminalromaner om Røde Kors-sygeplejersken Nina Borg. Den første, »The Boy In The Suitcase« (»Drengen i kufferten«) fik rigtigt gode anmeldelser i de bedste amerikanske aviser og tidsskrifter. Nina Borg-bøgerne er ifølge Lene Kaaberbøl solgt i 300.000 eksemplarer samlet i print og e-bøger i USA, og »Drengen i kufferten« nåede at ligge på New York Times' bestsellerliste i seks uger, hvad der er meget usædvanligt for oversat litteratur. I et par af ugerne kunne man tilmed finde yderligere en dansker, Jussi Adler-Olsen, på listen.

Sarah Lund og Noma

Friis og Kaaberbøl har tidligere været i USA for at promotere deres bøger. I efteråret var forfatterparret på en oplæsningsturné rundt i syv stater i USA.

»Vi oplevede en stor interesse. Både for bøgerne og for, hvordan vores samfund er i

Norden. Mange amerikanere ser Skandinavien som noget meget eksotisk på grund af vores velfærdssamfund, men også fordi der i øjeblikket er megen opmærksomhed på grund af tv-serier som »Forbrydelsen«,« forklarer Agnete Friis.

»Der er ikke tvivl om, at vi høster fordele af både Sarah Lunds uldne sweater og af Nomas gode mad,« siger Lene Kaaberbøl.

»Jeg tror også, en del af fascinationen skyldes dette med »slangen i paradiset«. Mange amerikanere ved, at vi er blandt verdens fredeligste og mest lige samfund, og så bliver de overraskede over at læse om forbrydelser sådan et fredeligt sted. Vi skriver om samfundets revner og sprækker, og det tror jeg fascinerer dem. Samtidig har vi en tradition for at tage kriminalromanen alvorligt. Vi gør os umage med at beskrive personer, miljø og samfund både nuanceret og realistisk, og det adskiller os fra mange amerikanske krimiforfattere,« mener Lene Kaaberbøl.

Det samme siger flere af tilhørerne fra oplæsningen i Washington. En af dem er Clay Warren, der til daglig er professor i kommunikation

på George Washington Universitetet, men i sin fritid har læst en række skandinaviske kriminalromaner.

»I amerikanske krimier er der typisk en hovedperson, der kan klare det hele, og der er en masse slåskampe. I de nordiske krimier er der ofte en mere følsom hovedperson, der tager sig af samfundsproblemerne ved at opklare forbrydelser. Nordiske krimier har mere empati for de svage og fokus på sociale problemer. Samtidig er der en særlig melankoli over dem.«

Den nye Stieg Larsson

Normalt er amerikanerne ikke meget for at læse oversatte bøger – kun 1-2 pct. af de bøger, der sælges, er oprindeligt skrevet på et andet sprog. Men kriminalromanerne fra Skandinavien udgør altså en undtagelse. De fleste velassorterede boghandlere har en række skandinaviske krimier. Henning Mankell, Jo Nesbø, Karin Fossum, Camilla Läckberg, Håkan Nesser, Åke Edwardson og Inger Frimansson finder man overalt, og som regel står der også et par eksemplarer af »The Boy In The Suitcase«.

Stieg Larsson banede ve-

Kaaberbøl og Friis' krimi, »Drengen i kufferten« lå på New York Times' bestsellerliste i seks uger i alt. Det betyder meget at kunne kalde sin bog »en New York Times' bestseller«, fortæller de. Bogen er nu udkommet i 30 lande verden over.

KRIMIFORFATTERE

Nordisk i USA

Deres bøger findes i de fleste boghandlere: Stieg Larsson, Henning Mankell, Jo Nesbø, Karin Fossum, Camilla Läckberg, Håkan Nesser, Åke Edwardson, Inger Frimansson, Joahn Theorin, Jussi Adler-Olsen og Kaaberbøl/Friis. Især Larsson, Mankell og Nesbø er populære.

Hovedbiblioteket i New York, New York Public Library, har for nylig udgivet en guide til nordiske krimier med overblik tilbage til Maj Sjöwall og Per Wahlöös bøger fra 1960'erne og 1970'erne og en guide til, hvordan man udtaler forfatternes navne.

jen, forklarer Andrew Nestingen. Han er ekspert i skandinavisk litteratur og kultur ved Washington universitetet i Seattle og har blandt andet redigeret en bog om skandinavisk kriminallitteratur.

»Maj Sjöwall og Per Wahlöös Martin Beck-romaner fra 1960'erne og 1970'erne fik meget opmærksomhed i sin tid, så Stieg Larsson-bølggen er ikke den første, vi har

set af den slags. Også Peter Høegs »Smillas fornemmelse for sne« fik stor succes i begyndelsen af 1990'erne. Den blev udnævnt til årets roman i USA og åbnede mange døre for andre,« fortæller krimieksperten.

Stieg Larssons succes overgår alt andet. Hans bøger fik salgstallene til at eksplodere og var de mest solgte titler overhovedet i USA to år i træk, i 2010 og 2011. Langt over 11 mio. eksemplarer menes der at være solgt af dem alene i USA.

Derfor har en række forlag siden forsøgt at markedsføre deres skandinaviske kriminalforfattere som »den nye Stieg Larsson«. Forlaget Random House brugte efter sigende rigtigt mange dollars på at bygge sådan et brand op om nordmanden Jo Nesbø, der måske er den mest populære nordiske forfatter i USA i dag. I forbindelse med udgivelsen af »Snedemanden« i 2011 kunne man således i magasinet Vanity Fair se Jo Nesbø med bar overkrop i lækker, glittet udgave på hans snedækkede altan i Oslo. Under overskriften »The Scandinavian Addiction« blev forfatteren kaldt »Norges svar på Stieg Larsson«.

Også Jussi Adler-Olsens forlag har forsøgt at udnytte Stieg-Larsson-effekten. Omslaget på hans bog »The Keeper Of Lost Causes« (»Kvinden i buret«), er ifølge Andrew Nestingen rent rip-off – misbrug, fordi det lægger sig så tæt op ad layoutet på Larsson-trilogien.

Torturporno

»Skandinaviske krimier har ry for at være af højere kvalitet end de amerikanske,« siger Andrew Nestingen.

Er de så rent faktisk det?

Krimieksperten tøver lidt med at svare.

»Lad os tage Stieg Larsson som eksempel. En af de interessante ting ved hans bøger er, at de ikke er specielt godt skrevet, og redigeringen er ret dårlig. Lange passager i bøgerne er unødvendige, og

Danske krimier bliver overhalet

■ De danske kriminalromaner er ikke så lette at få øje på i USA som de svenske og de norske.

RIKKE VIEMOSE

Jyllands-Postens
udsendte medarbejder
kultur@jp.dk

De danske kriminalromaner er ikke helt så kendte som især de svenske og norske, fortæller krimieksperten Andrew Nestingen fra Washington State-universitetet.

»Der er heller ikke så mange af dem. Jeg underviser fast i et kursus om skandinavisk kriminallitteratur

i Seattle, og jeg forsøger altid at finde nogle gode fra hvert land. Og det er svært at finde nogle fra Danmark. Der er kommet nogle inden for de seneste par år: Jussi Adler-Olsens bøger og Lene Kaaberbøls og Agnete Friis', men det er næsten det.«

Er de norske og svenske bedre end de danske?

»Det spørgsmål lægger op til, at det handler om nationalitet, og det gør det ikke,« smiler Andrew Nestingen.

»Men det er faktisk svært at finde gode krimier fra Danmark. For mig at se er Danmarks styrke film og tv. Danmark kan lave verdens-

